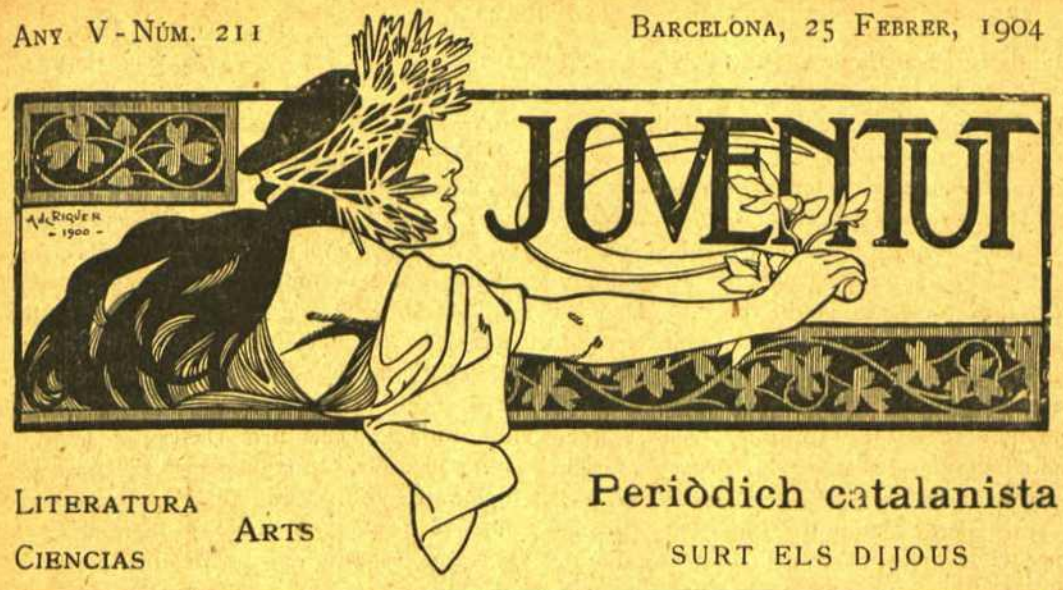
ANY V - NÚM. 211 BARCELONA, 25 FEBRER, 1904



LITERATURA
ARTS
CIENCIAS

Periòdich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:
Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. . . . . 20 CÉNTIMS.
» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . 40 »
» » SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

Causas, per P. M. Rossell.—**El sastre Giralt**, per Antón Busquets y Punset.—**Nocturn vora del mar**, per Pere Prat Jabal-lí.—**Decepció**, per Xavier de Zengotita.—**L'aymant resignat**, per P. Riera y Riqué.—**L'antich carnaval de Barcelona (continuació)**, per Sebastià Junyent.—**Els problemas de l'antología grega**, per R. Miquel y Planas.—**Faulas, apólegs, llegendas, qüentos o lo que volguèu**, per Pompeyus Gener.—**El captayre**, per Trinitat Catasús y Catasús.—**Notas bibliogràficas**, per F. Pujulà y Vallès.—**Passant la Muga**, per Joaquim Pla.—**Novas.**

FOLLETÍ:

LES DISPERSES, per Joan Maragall.—Plech 10.

MÉS ENLLÀ DE LAS FORSAS, per Bjornstjerne Bjornson.—Traducció catalana.—Plech 30.

CAUSAS

Cada dia'm convenso més de que als homes sols els separa una idea, y no moltas com a primera vista sembla. N'hi ha que corren, n'hi ha d'altres que caminan, y n'hi ha molts que ab prou feyna's mouhen: però tots aquests avansan. En cambi, n'hi ha que s'horroritzan al veure als séus germans avansar vers lo desconegut, y volent aturarlos, reculan tot estirant la corda que lliga'ls uns ab els altres. Si'ns poguessim dividir, si l'un no fos necessari al altre, si no hi hagués el dubte, si no fos la tirania, ja hauríam sortit d'aquest estat que deploran fins els mateixos que'ns hi han dut, sense fer res pera millorarlo; lluny d'això, tendeixen a portarnos a temps passats, oblidant que cada época es pera cada generació y que no's pot tornar enrera sense perill de quedar convertit en estatua de sal, com la muller de Lot.

Hem de fer un cambi radical, apartantnos de tota influhencia malsana. No pensèm en si som àngels o dimonis: siguèm homes no més. Fins avuy totas las ideas novas han nascut y s'han propagat ab barreja de lo vell: no es estrany, donchs, que havent viscut ab opressió en la infancia, l'home quedi influhit y per instint torni altra volta a las antigas doctrinas.

Aixis veyèm al cristianisme tot seguit d'haver nascut entornarsen al judaisme, havent sigut necessaris molts sigles per'arribar a lo qu'es avuy: una barreja de judaisme y panteisme.

Tots sabèm còm comensà la revolució francesa y a lo que tendia: donchs els que avuy se tenen per sos continuadors no són més que reys y princeps vestits de frach, podentse concretar tota la seva obra al cambi d'efigie dels sagells.

Com més brutals y sanguinarias han sigut las rassas, més dignas d'ésser *homes* s'han cregut; y han despreciat tot lo que no ha sortit d'*universitats* quina principal ensenyansa es la de matar forsa gent. Aixís se

fan la riquesa y la prosperitat dels pobles. (!)

El predomini de la religió es causa d'inferioritat política; el naixement d'ideas d'esclaus torna a la esclavitut, y las rassas degeneradas tendeixen a unirse y a desapareixe.

Aixis se troba Espanya. *Quien piensa en mañana desconfía de Dios* (negació de progrés); *el mundo es un fandango y quien no lo baila es un tonto* (indiferencia y fàstich); *nuestro porvenir está en Africa* (anyoransa). En tots conceptes Espanya està degenerada. Res que signifiqui un cambi's nota en sa manera de sentir: al contrari, creix, y's precipita'l preludi de l'anarquia, qu'espera ocasió pera manifestarse.

En quant a Catalunya, l'han portada sempre altras ideas, ha viscut en un ambient de llibertat que anyora, y encara que un català hagi dit no fa gayres dias que no es bon patriota qui no es catòlich, això no implica res y no'ns farà pas aturar. May els catalans de la Catalunya lliure podian somniar que volgués obligarse a pensar com el vehí, o que fos pecat no pensar igual qu'ell. En fi, repeteixo que això no implica res, perque de fet, en terras particularistas com la nostra, no serán pas may un obstable las religions, las ideas retrògradas ni el concepte especial que alguns tinguin de las patrias, pera la vida general; com no ho són tampoch, vivint en la mateixa terra, las bestias feras. Tots aquests entorpiments són fills del fanatisme que no es més que una borratxera, creadora de molts ídols, disculpa de molts crims.

Els que no som fanàtichs hem de fer feyna nova, pera deixar als nostres fills el camp lliure, mostrántloshi, com a femer de las generacions passadas, el fanatisme. Lliures d'ell, las sevas ideas podrán desenrotllarse y fer via en cerca de la perfecció.

P. M. Rossell



EL SASTRE GIRALT

Ara que tant se parla de poetas populars, ab las espontanias presentacions de n'Antòn Isern (pagès del Camp de Tarragona) y del amo Toni Vicens de Son Garbeta (Mallorca), ens ve com l'anell al dit parlar d'un veritable poeta popular, al ensemps que filosop, y ben entès en medicina. Aquest es el *Sastre Giralt*, de Sant Hilari Sacalm, home especial en totas las sevas cosas, y que morí cap a darrers del passat sigle, havent viscut a la ratlla d'una centuria. D'ell tenim aplegadas moltas notas y fet un complert estudi que ajudant Déu donarèm a llum a no tardar, ab mostras de sa genialitat bosquerola. Avuy sols el presentarèm als nostres llegidors.

—

Tota la maynada de Sant Hilari que anavam a estudi ab mossèn Eduart, un sacerdot de rellevants mèrits que suplia al senyor mestre públich, y que avuy es rector de Tavertet, poble estrebat en una aspra serralada de l'alta Guilleria tocant al Collsacabra, ens aturavam avans d'entrar y al sortir de l'aula al portal d'una entrada espayosa y modesta ahont el *Sastre Giralt* feya del séu ofici. Aquesta casa era devant per devant de la rectoria vella, lloch ahont hi havia la escola, niu de recorts dolcissims qu'ha esbullat la gent moderna.

En aquella entrada, casi arrán del portal, cusia tot cantant a mitja veu cosas de l'antigor aquell home original, y quan no cantava, era qu'estava abismat en cavilacions, a judicar per son posat de fonda concentració.

Era baixet, anava vestit de burell, ab una catxutxa estranya; sa cara may afeytada, però que'l pèl sols s'hi aguantava com la rostallada, semblava la d'un *santó de montanya*. Allavors devia tocar a la vuytantena, però sense que dongués mostra de caduqueig.

Com deya, donchs, tota la maynada hi plegavam el vol enllepolits pel tracte d'aquell home que'ls despreocupats y positivistas del poble titllavan de boig. Ell ens amorosia'l cor ab contes y rondallas d'atractivola bellesa, acabant sempre ab l'esponjament de son ànima tot dihentnos cosas per ell dictadas: versos d'una atracció irresistible molts dels quals m'han quedat a la memoria, sense que hajan lograt trèurels tots els refinaments

de modernas literaturas que més per curiositat que per gust he tastat.

De tot l'estol de gent petita que anavam a *fer'llum* al *Sastre Giralt*, tres eram que mereixiam totas las distincions imaginables per part d'ell: en Quico Guilla (1), en Nasi de ca'n Saleta, avuy mossèn Ignasi Rovira, y jo.

A més del goig momentani que sols trobavan els demés de la colla, nosaltres adoravam en l'esperit d'aquell venerable vellet la divinitat poética de la montanya, y, encarnat en ell, l'agre de la terra, que ha sigut, es y serà la ilusió de tota la vida; y com en el mugró matern troba l'infant l'aliment pera son cos, nosaltres trobavam en ell la dèu ahont assadollarnos l'ànima ab el nèctar de la poesia.

Son mestre, es clar, com a fill del poble, era'l *Rector de Vallfogona*, a qui no se li pot negar pas una influhencia ferma en el desvetllament de la llengua catalana.

Improvisava admirablement sobre qualsevol assumpto; y si bé, com es natural, tals improvisacions no anavam aparelladas ab abundancia de poesia, retratavan al home agudissim. Quàntas anècdotas podria relatar, seguidas de sengles enfilalls de versos!

En *dècimas* amotllava sos pensaments el *Sastre Giralt*, llisas totas y d'una justesa admirable.

Recordo que una vegada'ls *gitanos*, que sempre abundavan per nostre poble, sentaren son campament miserable als darreras de las casas del carrer de la Rectoria, al indret mateix de la del *Sastre*, quin hort, que la hermoseja encara, s'esqueya devant de la Font del Cirer, sota la baga de'n Miquelich. Aytal hort, que anava unit ab el de las monjas y el de ca'l secretari, barrat per una tanca feta ab esberlas de tanys de castanyer, tocava al peu de la riera de la Coma, ahont els rocins dels gitanos hi pasturavan l'herba dels marges, sempre fresca y abundosa.

Una burricota no'n devia tenir prou de la pastura humil de vora l'aygua, y per xò's prengué la llibertat de ficarse al hort, fent una verdadera destrossa de bledas, la vianda predilecta del *Sastre*. Quan aquest n'hagué es-

(1) Pobret, ja es mort. Era un'ànima bona, si bé un cos entremaliat. Juga un paper ben interessant en l'època de ma infantesa y comens d'adolescencia. Altre dia, en mon llibre en preparació *Gent de Montanya*, podrèu llegirhi recorts d'aquella ànima qu'es al cel.

ment, per tota revenja li endressà una dècima que'ns recità bon punt formarem la rodona al sortir de l'aula a la tarda:

Una burra xica y blanca,
sens pensar fer res de mal,
ha traspassada la tanca
del hort del sastre Giralt.
Anava sense ronsal,
sens ningú la dirigís,
y ab son seny d'animal gris
se menjava aquellas bledas
essentne crúas y fredas .
saciant llur fam aixís.

Un advocat de molta anomenada que anava a pendre las ayguas d'aquell poble, s'hi feu molt amich y li demanà uns versos. El *Sastre* se'n excusava cada estiu quan, al anarhi de nou, els hi demanava: però tant y tant l'importunà, que un dia al trobarlo venint de passeig li endressà sens embuts y devant d'un bon rotllo de gent la següent dècima:

Notaris y advocats,
com gent de ploma són ells,
baixan volant com aucells
al infern dels condempnats.
Quevedo, en los séus dictats,
eixa sentencia fulmina;
ningú diu si desatina,
puig tant estiu com hivern,
tots hi fan cap al infern
y es pla certa eixa doctrina.

Si comensessim a citar anècdotas d'ell, no acabariam may.

Com a cosa complerta, té un romans sobre'ls trabucayres ab un ayre qu'encisa. Si a Deu plau el donaré a llum junt ab l'estudi de son autor.

Y per'acabar explicaré als llegidors còm se curà d'una parálisis que'l tenia enclotat de temps al llit.

Durant sa malaltia, sempre estava voltat de llibrassos vells, que llegia y estudiava ab afany. Eran obras de medicina, y cercava en ellas el remey pera son mal.

Un dia d'hivern cru, com ho són els d'aquella terra, y avans més qu'ara, de bell matí cridà a son hereu y li digué:

—Noy, gorneix el burro.

—¿Per què, pare?

—Gorneix el burro!—

Y com que tenia un gènit terrible, l'altre se'n anà sense tornar rèplica, solament rumiant a què treuria nas aquella caboria de son pare. Quan el tingué gornit pujà a la cambra:

—Pare, ja està.

—Vesteixme!

—Però, home de Deu, si fa un fret de mil dimonis!

—Vesteixme, 't dich!—

No tingué més remey que vestirlo, a pesar d'oposarshi alguns vehins que cridà'l noy.

—Ara baixeume abaix y pujeume ben fermat a l'aubarda del burro; y porta una flassada *de repuesto*.

—Però y donchs, *Sastre*, ¿que os heu begut l'enteniment?

—Cuydeuvos de casa vostra! No os demano pas consell! Qui'm dóna aquest qu'ara vaig a executar, es més sabi que vosaltres y que jo mateix!—

Ab penas y trevalls el posaren dalt del burro, y cáp a las *esterras de la Cornayal*, que aixis ho indicà ell.

La gelada ho emmantellava tot. Arribaren a la feixa de baix, lloch ahont hi havía la bassa de regar. Un cop al enfront d'aquell dipòsit d'aygua, que cubria tota una penca de glas de dos dits de gruix, se feu baixar y exigí ab sa rebequería terrible que'l despullessin nu de pél a pél, y que'l submergissin a l'aygua, treyentlo als dos minuts. Ab tot el sentiment ho feren, comptant que perdrian al *Sastre* com era d'esperar. Un cop fóra, 's feu abrigar ab la flassada de llana doble, y cap al burro altra vegada ben embolcallat. El tornaren al llit, y al cap de vuyt dias ja tornava a corre pels carrers trempat y lleuger, ab la natural admiració de tot el poble.

D'això fa molts anys, de manera qu'encara no's parlava d'en Kneip, ni potser pensava tal subjecte en medicina; donchs el *Sastre*, d'aquella feta, visqué vint anys més ab salut y alegria.

No hi ha pas dubte que tant a mossèn Rovira com a mi ens influhí poderosament pera dedicarnos al conreu de las lletras.

Repeteixo que'm proposo donar aviat a llum l'estudi complert d'aytal poeta popular que tan bé cantà las gestas de la guillera terra ab sas poesias, entre altras *En Serrallonga*, *En Boquica* y *En Bacayna:* aquestas dugas darreras sobre'ls trabucayres fills de la Guilléria que portan aquest nom. Abdugas han esdevingut ja populars, encara que molts ignorin qui es llur autor.

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET

NOCTURN VORA DEL MAR

Era una nit tan serena
y el mar se veya tan gran,
era una vetlla tan dolsa
pera'ls cors enamorats,
que, fruhint el dóls misteri
de la celistia y el mar,
passejavan las parellas
platja amunt y platja avall.

Era una nit tan serena
que convidava a estimar...
El res etern de las onas
surava més dóls que may
y una ilusió de bellesa
s'alsava volant, volant,
demunt mateix de las pensas,
demunt mateix dels esguarts.

Y las parellas seguían
platja amunt y platja avall,
els llabis florits de besos,
els brassos entrellassats...

Mes, entre aquellas siluetas
quànts dòls devían passar!
quànts llabis, al cercâ uns llabis,
devían trobâ'ls tancats!

Algunas galtas rosadas
pel bes ardent del aymant
sentían la benhauransa
del ideal mitj guanyat...
Altras, groguencas, marcidas
entre la febre carnal,
fruhían el goig que passa
sense perfúm y's desfà.

Y al fons de la nit serena,
ab vistas al cel y al mar,
si no hagués donat cap llabi
petons d'amor disfressat,
llavoras, sí, aquella vetlla
m'hauría captivat tant,
qu'en tot el curs de ma vida
may més l'haguera oblidat...

PERE PRAT JABAL-LÍ

DECEPCIÓ

«Ara que ja s'havia esvanit en vos aquella malicia que deviau tenir ahir, després d'haverme esperat inútilment tota la tarda; ara que la rancunia que dóna un desitj no satisfet o una decepció inesperada se os haurà calmat un xich al pensar que vaig estar entretinguda per qualsevol contratemps, vaig a contarvos la veritat, res més que la veritat.

»Si no vaig venir no va ésser pas per cap contratemps, ni per haver confós el dia, ni tampoch perque, repensantme, reculés devant del *mal pas* que anava a dar. Res d'això. La causa de la meva falta fou deguda a que no vaig voler venir, o millor dit, a que no vaig sentir el desitj de venir.

»Aquesta es la veritat, y no voldria pas ab aquestas paraulas ofendre'l vostre amor propi; mes si aixis fos, procurèu reprimir vostre despit y seguiu llegint aquesta carta, ahont trobarèu la rahó d'haver obrat com he obrat y el *per què* de no haver volgut venir.

»Fa set anys que'ns coneixèm, y encara ignorèu els aymants qu'he tingut; y dich francament els *aymants*, ja que ma sòrt ho ha decidit aixis. Si, he tingut molts aymants, y si no m'he casat no ha estat pas per no haver trobat el marit que volia, sinó perque'l meu caràcter odia y troba monoton tot lo qu'es ordenat, exclusiu y classificat, fins tractantse del mateix benestar.

»Entre las tristas variacions de la meva vida, vos heu estat pera mi l'única *realitat agradable;* jo he cregut veure en vos un verdader amich, un confident a qui podia explicar las mevas penas y els meus pensaments sense témer may de vos cap paraula indiscreta.

»Jo os estimava, però no os desitjava; tenia en vos un amich y no un aspirant. Però aquesta voluntat que per mi teniau y que jo creya exempta de repugnants aspiracions y de grollers desitjos, aquesta amistat que jo creya pura y que tant me plavía, s'ha esvanit justament quan jo comensava a creure que duraria sempre.

»Fa uns quants dias que'ns vegerem, y vaig tenir una trista decepció. Desde que'ns coneixèm, may m'haviau parlat d'aquella manera.

»Vareu dirme que'ns veyam poch sovint, que las nostras conversas eran massa curtas, qu'hauriau volgut parlar ab mi lluny del tràfech del carrer y de las impertinents orellas dels meus altres coneguts; vareu demanarme que vingués a casa vostra pera poder conversar llargament els dos sols, y al respondreos jo qu'era impossible, 'm vareu preguntar ab certa ironia: «¿Per què?»

»Després tornareu a insistir, entossudintvos en la vostra demanda, y jo, pera lliurarme de la vostra impertinencia, vaig respondreos «que si». «¿Quán?» vareu afegir. Jo os vaig prometre que ahir vindria, y ens varem despedir apretantnos la mà més llargament que altras vegadas, però menys amigablement.

»Ja sé que aquestas ratllas os faràn enfadar, ja sé que la vostra *vanitat masculina* s'haurà sentit ferida pel meu engany, però d'aquest engany sòu vos mateix qui'n té la culpa, puig si os vaig dir «que si», si os vaig prometre que vindria, fou sols pera poderme allunyar de vos, en qui veig desd'ara un aymant vulgar y no un amich verdader.»

XAVIER DE ZENGOTITA

L'AYMANT RESIGNAT

De las rosas purpurinas
—contrari al parer del ayre—
més que la lleugera flayre
m'enamoran las espinas.

Olors preuhadas y finas
vessant a doll per tot cayre,
plauhen, però no viuhen gayre,
com capritxosas joguinas.

Las espinas són dolors:
jo las prench per alegrías
y així'n trech agras dolsors.

Y visch d'aqueixas follías:
gosant alegras tristors,
patint de goig tots els días!

P. RIERA Y RIQUÉ.

L'ANTICH CARNAVAL DE BARCELONA

(Continuació)

Ja'l vespre del dia de l'arribada multitut de màscaras recorrian els carrers, y en el de Fernando no semblava sinó que s'hi dongués un ball de trajos.

Durant els dias 4 y 5, varis *Ajuntaments* de las poblacions vehinas anaren en corporació a rendir homenatge al egregi hoste en son palau. Cap al vespre del dia 4 una nombrosa mascarada l'obsequià ab una serenada monstre. Precedida per varis genets disfressats capritxosament, la constituhian dugas nodridas bandas de timbals y un nombrós grupo de músichs de tota mena d'instruments de corda, de metall y de vent, habillats tots ab ridículs trajos y ornaments. Seguia la parodia del triomf d'un emperador romà, acompanyat d'un chor que polsava arpas destrempadas, y d'una orquesta de pitos y trompetas de plom. Al darrera venia un'altra banda de timbals y músichs que aixordavan; un chor d'esclavas ballava devant del carro triomfal, que anava seguit d'emblemas de victoria xistosament parodiats, y d'una cohort romana armada de pinzells d'emblanquinador. També cridava l'atenció una comparsa de *galls* vestits de rigorosa etiqueta. Avans de comensar s'avensà a demanar permís a S. A. el Carnestoltas un individuu vestit de *Dux* de Venecia, y un cop obtingut, bateren el timbals, xisclaren els chors, bufaren, sonaren, vibraren y percutiren els instruments entre la gatzara y aplaudiments entusiastas de la multitut, y un terrabastall de sons desacordats, un espetech colossal de notas esbojarradas omplenà'ls àmbits de la venerable plassa del Born, que no semblava sinó que fos el pati d'un immens manicomi.

El dia 5 fou invitat l'egregi hoste a assistir a la funció de beneficencia que's dónava al teatre *Circo Barcelonés*.

Per aquests dias se donavan espléndits balls de màscaras als teatres del Liceu y Principal, y altres més modests a las societats del *Olimpo*, el *Circo*, el *Casino Artesano*, etc , etc., regnant extraordinari afany de divertirse per tots els indrets de la *morigerada* ciutat.

El dia 9 arribava la familia de Carnestoltas I, composta de sa senyora esposa y dugas criaturas.

El mateix dia el célebre prestigitador y eximi *llimpiabótas* en Fructuós Canonge, en carretela descuberta y seguit d'una banda de música militar, l'anava a invitar al ball qu'en son obsequi's disposava en el teatre Principal pera la nit del dilluns.

Mentres tant la *Rúa* anava animadissima per las Ramblas, distingintse per la riquesa dels trajos la cavalcada del *Circulo Ecuestre*, que ab profusió de músicas anava recullint donatius pera las casas de beneficencia. Cridava també l'atenció una gran locomotora que duya'l lletrero: *Ferrocarril de Barcelona á Mallorca*, seguida d'un gran carromato en forma d'estació, ahont s'hi veyan viatgers de totas las parts del món que distribuhian dolsos y flors. Era de notar una comparsa de llussos precedida d'una música de mariners; un remat de galls d'indi guiats per pagesos; dos bots, un ab vela llatina y l'altre entoldat, tripulats per diablets, mariners, moros y grechs; las comparsas de las societats *Olimpo* y *Triunfo*; gran nombre de màscaras escadusseras, y nens y nenas difressats ab molt bon gust y a tot gasto. En Canonge organisà també una vistosa mascaradas: un grupo de guerrers ab llansas, un colossal tambor-major dirigint una banda de timbalers, y una música, precedian a un carro que formava un espayós entoldat sobre'l que hi anavan colocats els útils del *llimpia botas* ab un lletrero que deya: *Mi industria, Mis recursos*. En un altre cadafalch per l'estil s'hi veyan taulas ab els aparells de fer *jochs de mans*, y un màgich assentat devant ab un lema que deya: *Mis recreaciones*. Darrera, en una luxosa carretela tirada per sis cavalls, hi anava en Canonge vestit ab trajo espanyol del sigle XIV, repartint flors, poesias y monedas de quarto foradadas y lligadas ab un llasset. La societat *Euterpe* formava una comparsa de segadors, que anava recullint donatius pera las casas de Maternitat y Expòsits, precedint a un carromato tirat per dos parells de bous, y dalt del que hi estava sentat l'avi del encarregat dels jardins d'*Euterpe* que comptava la edat de 103 anys. Els segadors cantavan cansons d'en Clavé y repartian poesias catalanas excitant la caritat dels barcelonins.

Durant el dilluns y el dimars la *Rúa* fou concorregudissima, figuranthi, además de las comparsas esmentadas, la dels metges y apotecaris, la dels bojos engabiats, la dels dormilegas, multitut d'estudiantinas, senyoras de contrabando, etc., etc.

En el ball del dilluns S. A. se senti indisposat, ab tots els simptomas d'un atach de feridura. Els metges el rodejaren, li aplicaren una sangria, y, un xich refet, el traslladaren a son palau, ahont s'agravà'l mitj dia del dimars y morí, ab tot y estar curullat el palau de metges armats de xeringas colossals, llansetas, purgas y pots de sangoneras. La noticia del greu desenllàs previst s'escampà ràpidament per tots els indrets de la ciutat, en quals cantonadas fou enganxat son testament, en el que s'encomanava que la comitiva del enterro no passés per devant dels balcons del Liceu y del Principal, d'ahont tiravan gran cantitat de confits... «*bromas que, en lloch de fer riure, fan mal;*» y més avall deya

Al primogènit mon fill,
de mos béns hereu nombrat,
per Carnestoltas segón
vull que siga proclamat.

Incontinent s'acordà celebrar l'enterro ab gran pompa y solemnitat. Més de 4,000 màscaras hi assistiren ab multitut de penons y lletreros més ó menys xistosos.

Rompian la marxa alguns mascarons muntats en burros; seguia una comparsa de contrabandistas ab trabuchs: genets vestit de moro y trajos de capritxo; una comparsa de cavallers y damas muntant cavalls cuberts ab blancas gualdrapas; un grupo de *gnomos* precedits d'un màgich ab un penó; lictors romans duyan el feix termenat en una escombreta; guarda pretoriana vestida de frach; comparsa de cuyners; una música horripilant; una xeringa monstruosa; un gran vano dels *toros* portat per diferentas comparsas; un seguici de ratas pinyadas ab fanalets, fent sonar campanetas y ab un bacallá per penó. Després una gran varietat de disfressas duhent per bandera un mirinyach, y, a sobre d'una especie de bayart, una colossal ampolla ab el rètol *Cordial;* varis grechs, una colla de màscaras y mascarons vestits de fantasma portant una gran campana trasparent: la campana *Eularia*, ab un lema: *Ya llegó la hora*. Tambors, músichs, trompetas, una colecció de ridiculs personatges entre ells *Don Simón*, acompanyat de pitos y flautas, un carret ab una especie de nigromàntich, varias dònas endoladas ab un vano obert que agafava de part a part de carrer, en el que, ab lletras blancas sobre fons negre, s'hi llegia: *¡Murió!;* un penó de noys d'estudi, un altre de fondistas; gran banda de timbals; criaturetas de trenta anys per munt ab gorra de cop, bergansins y caminadors; y més màscaras, y una estudiantina. Seguia un nano extraordinariament gras, caricaturas de modas, una quadrilla de turchs, un'altra de *derviches* ballant al so de músicas; comparsa de peixos d'escata platejada, ab música y penó de mariners; un nombrós chor d'orfeonistas, comparsa de la societat *Euterpe*; un bayart ab un gran porró de cristall, servintli de candelabres quatre grans ampollas de *Champagne;* comitiva de *druidas* portant devant una banda de timbalers vestits a la federica, y per penó una caricatura del *ensanche* representada per una taula quadriculada; un altre porró monstruós, de molts pams de circunferencia y d'altura, servintli de tap una màscara coronada de pàmpols representant al deu *Baco*; comparsa de diplomàtichs ab penó y música; un hospital de malalts duts en carretons; varis genets armats de dallas, seguits del *Cavaller de la Mort;* una gran comparsa de nigromàntichs ab un penó alegòrich; un altre chor de nens de teta; un grupo d'elegants ab son penó que deya: *Sociedad de la Economía;* un chor de la societat *La Lira* en trajos d'hebreus, cantant planyivolas estrofas; carro ab una orquesta; dugas carretelas ab senadors romans; un chor de pallassos; una comparsa d'apotecaris picant el morteret o disfressats d'ampolla de medicina, y seguits d'un carro ab una ben ordenada farmacia; en Canonge ab sos guerrers; música, timbals, y els dos carros triomfals; l'*Ajuntament* ab una tovallola blanca lligada al bras en senyal de dol; y per fi, el carro mortuori, tirat per sis cavalls molt ben arnesats. El cadavre del célebre personatge anava ajegut sobre un alt cadafalch rodejat de ploraneras que l'enllumenavan ab atxas de cera y de tant en tant encenian fochs de bengala. Música fúnebre; munió de màscaras plorant y llensant aguts gemechs de desesperació, seguidas d'una música militar ab caps d'animals; un'altra comparsa de calaveras portant penons; un canó de la *Societat del Born* brillantment adornat ab fanals, flors y banderolas, en el que hi anavan els representants de varias nacions. Seguian encara varis cotxes y carretelas ab música, y comparsas més o menys originals, entre ellas quatre gastrònoms grassissims, y un gran carromato ab una taula parada, ahont hi menjavan 18 personas, una cuyna y el fondista que servia la taula.

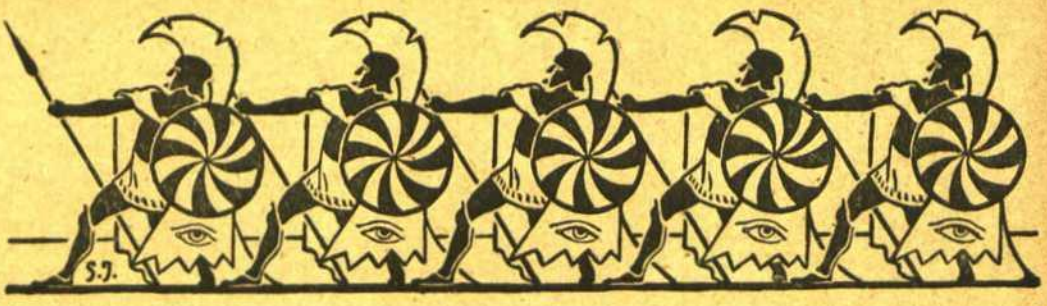
Tal fou l'aparato desplegat en l'enterro del memorable carnaval del any 59. Molts cotxes y comparsas s'anavan illuminant ab fochs de bengala de diferents colors, sense comptar la gran cantitat d'atxas que acompanyavan a las disfressas. Tants llums y tants sorolls, tants planys y crits, devian produhir un aspecte imponent y fantasmagòrich, malgrat la farsa que representavan. Una generació immensa presenciava'l seguici, y es digne de ferse notar que, ab tanta acumulació de gent, no's tingué de deplorar cap desordre ni cap extralimitació per part de las màscaras ni dels espectadors (1).

SEBASTIÀ JUNYENT

(Seguirà.)

(1) La major part d'aquests datos són trets d'un petit follet que's publicà titulat: *Relación histórica y verídica del Carnaval de Barcelona de 1859.*





ELS PROBLEMAS DE L'ANTOLOGIA GREGA

posats en versos catalans per R. MIQUEL Y PLANAS

VI

LA FONT DEL LLEÓ

(Anonim)

Jo só un lleó de bronze; de ma gola
ne brolla l'aygua en abundosa dèu;
de mos ulls igualment dos raigs ne surten
y un altre raig s'escorre de mon peu.
En l'espay de dos jorns mon ull esquerra
la piscina de marbre omple del tot;
rajant sols mon ull dret l'omple en tres días;
rajant mon peu en quatre omplirla pot.
Ara, rajant ma gola tota sola,
plena en sis horas la piscina està;
donchs si rajan mos ulls, mon peu, ma gola
tots alhora, ¿en quín rato s'omplirà? (1).

VII

LA HERENCIA

(Anonim)

De las mil estateras qu'he acobladas
dugas parts quan me mori n'heu de fer,
car vull d'abdós mos fills ferne la herencia
del modo que diré:
El cinqué de la part que a n'el gran toqui
dèu estateras més ha de tenir
que'l quart de l'altra part de mos estalvis
que se'n endugui el xich (2).

(1) Antología; XIV, 7. Considerant el día de 12 horas y figurant per el nombre 1 la capacitat total del dipòsit, se té la equació:

$$\frac{x}{24} + \frac{x}{36} + \frac{x}{48} + \frac{x}{6} = 1$$

obtenintse'l resultat:

$$x = 3\,\frac{33}{37} \text{ horas.}$$

(2) Antología; XIV, 11. Aquest problema dóna lloch al sistema de las dugas equacions:

$$x + y = 1000 \qquad \frac{x}{5} = \frac{y}{4} + 10$$

que una vegada resoltas assignan els següents valors:

$$x = 577\,\frac{7}{9} \qquad y = 422\,\frac{2}{9}$$

Se pot comprobar, en efecte, que la suma d'aquestas dugas quantitats fa las 000 estateras, y també, que'l cinqué de x ne conté 10 de més que no pas el quart de y. La estatera (στατήρ) era una moneda d'or que valdría unas 18 franchs 50 del nostre temps.

VIII

EL REY CRESUS

(Anonim)

L'home més rich dels temps heroichs, en Cresus,
«per la gracia dels deus» de Lidia rey,
volgué en certa ocasió ferlos la ofrena
de sis vasos d'argent.
Llur pes total devía ser sis minas,
metall que va donâ'l tresor reyal;
emprò, un cop fets els vasos, no pesaren
tots ells per uñ igual.
En el pes de quiscún respecte l'altre
hi havía un dracma en progressió augmentat,
mes feyan en conjunt els sis cents dracmas
com previngué la regia voluntat (1).

IX

LAS TRES ESTATUAS

(Anonim)

Las estatuas de Zetus, d'Amfió y la de llur mare
feyan vintisís minas de pes juntas las tres,
es a saber: vint minas las d'abdós fills, mes ara
manca saber per separat llur pes.
Sabèm emprò que feyan, per rara coincidencia,
el ters de la de Zetus y el quart de la d'Amfió
el pes de la d'Antíope; tenim, en conseqüencia,
els medis de resoldre la qüestió (2).

(1) Antología; XIV, 12. La resolució s'obté per la equació:

$$x + (x+1) + (x+2) + (x+3) + (x+4) + (x+5) = 600$$

resultant pera'l vas més petit:

$$x = 97\,{}^1/_2 \text{ dracmas.}$$

Efectivament: $97\,{}^1/_2 + 98\,{}^1/_2 + 99\,{}^1/_2 + 100\,{}^1/_2 + 101\,{}^1/_2 + 102\,{}^1/_2$ fan els 600 dracmas o 6 minas.

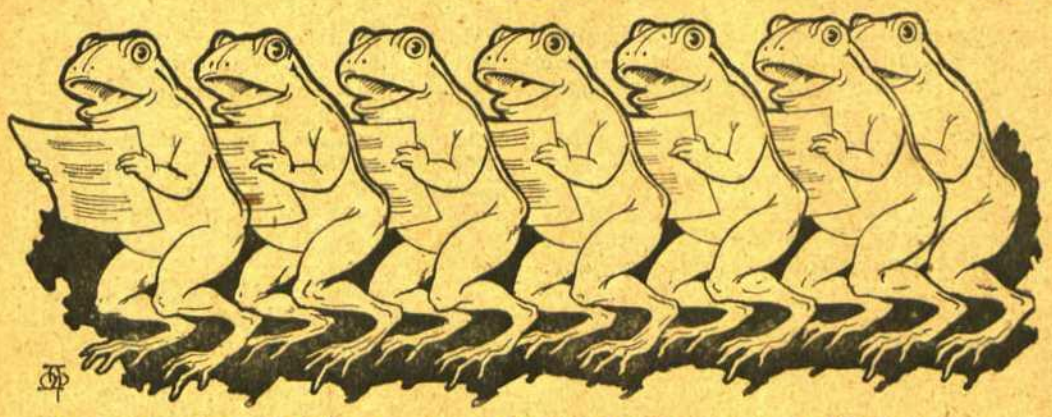
(2) Antología; XIV, 13. Antíope es la mare dels dos bessons Zetus y Amfió. Conegut el pes de la estatua d'Antíope, qu'es 6 minas, y també'l de las de Zetus (x) y d'Amfió (y) juntas, que fan 20 minas, tenim aquest sistema de dugas equacions:

$$x + y = 20 \qquad \frac{x}{3} + \frac{y}{4} = 6.$$

La resolució del sistema dóna'ls següents valors:

$$x = 12 \text{ minas.}\quad y = 8 \text{ minas,}$$

podentse comprobar que'l ters de 12 y el quart de 8 suman 6, o sia'l pes d'Antíope.



FAULAS, APÓLEGS, LLEGENDAS, QÜENTOS O LO QUE VOLGUEU

I

DE CÓM S'INVENTA LA HUMILITAT

QÜENTO HELÈNICH



RAM en temps dels falsos déus, o poch després. Pigmeu era molt curt de talla. No obstant, li agradava mirar per dessobre'l cap dels altres. Y no podia: era tan petit!

Y va assolir la terra helènica y las voras del Mediterrà, ahont els homes eran grans y forts y miravan vers las alturas. Aixís que tenian us de rahó ja eran tan alts, que miravan per sobre del cap del séu pare y fins del séu mestre.

Y a Pigmeu això no li va pas agradar. Pera ell ho hauria volgut, però... era curt de talla!

Y en sa desesperació, va imaginar un medi pera lograr el séu objecte.

Va esperar; y va esperar el temps en que predominessin els xerrayres, els enrahonadors, els oradors de la plassa, y que's parlés molt de virtut sense tenirne gayre; y allavors Pigmeu va inventar una nova virtut que prompte, ab l'ajuda del verb, va proclamar principi fonamental de tota societat humana, regla de moral y salvació del home:

«Tot el que sigui més gran que Pigmeu dèu abaixarse fins arribar just a la seva linia visual. El sobressortir es una desmasia, un pecat, un crim, una falta al dret d'altri. La IGUALTAT dèu regirho tot. Y pera que ningú's propassi, la gran virtut dèu ésser el no creures may que s'es res, encara que un se cregui bo pera tot, sens esserho.

Desd'allavors tothòm se va encorvar a forsa d'aytal virtut, que HUMILITAT va anomenarse. Y a ningú li fou dispensat alsar el cap sobre la petita virtut que'l rodejava. Y al que s'alsava tots se li tiravan a sobre y el posavan a la vergonya pública ab un cartell que deya «PER CRIM DE SUPÈRBIA» y que volia dir «*Aquest fa nosa a Pigmeu.*» Y d'aquest crim, en temps de Pericles y avuy, després de la gran Revolució, se'n diu DIGNITAT.»

—

—¿Nedèu bé? — preguntava en el Pireu, Pigmeu un dia a un mariner.

—Psè! Aixís, aixís!—respongué aquest que ja era virtuós de la petita virtut, es a dir, humil, malgrat ésser el primer nedador de las costas gregas.

—¿Teniu talent?—Pigmeu preguntava a un que's passava las horas estudiant la Naturalesa a la escola de Jonia.

—Sí!—li va respondre l'altre, qu'efectivament era un home de talent y per tant deya la veritat, tal com qui diu soch ros, o soch moreno.

Mes un virtuós de la petita virtut, un humil, un parent de Pigmeu que passava, va exclamar:

—Aquest desgraciat es un presumptuós!—

Y un sofista que va sentirho, va demostrar a la plassa pública que aquest sistema de virtut té tres ventatjas pràcticas:

Primera: En dihent «*aixís, aixís*», la gent ja entén que se'n té forsa sense que un hagi de dirho.

Segona: Aquesta resposta virtuosa, ja qu'es humil, transforma en amich a Pigmeu, que vos hauria sigut un enemich implacable.

Tercera: Ab tal manera de parlar un no't compromet a res. Si no'n teniu, ningú pos tirarvos res en cara.

Y Pigmeu està content y vos alaba sem-

pre. Y's cumpleix la santa lley de la Igualtat que tant agrada a *Demos*. Y ab ella *Demos* se torna parent de *Pigmeu*. Y ningú creix ni res se diferencia.

—Y así se pasa la vida,
y así se viene la muerte,
tan callando!—

respongue al cap de molts segles un trovayre del bell miij de Castella, dit Jorge Manrique.

II

EL CONSELL DEL ERMITÁ DE SIVA

LLEGENDA INDIA

A l Sapta Sindu hi havia un home molt rich que viatjava molt. Estava carregat d'or, d'argent, de perlas y de pedras preciosas. Era'l més rich y el més poderós de Kapilavasthu. Tement que'ls lladres el robessin, se va provehir d'armas maravellosas: sabres que tallavan un vel enlayre, espasas que partian un home en dos, llansas y fletxas que atravessavan totas las armaduras... Y's va rodejar dels servidors més lleals y més valents de tota la rajania, y fins el propi Rajà va anar a capitanejar els séus defensors. Tants ne tenia, y tan bé'ls pagava, que varen arribar a ésser més nombrosos que tots els lladres que pogués arribar a haverhi en aquells paisos. Tan ben equipat y tan ben defensat estava, que un exèrcit crescut no hauria pas pogut pèndreli una sola de las sevas caixas.

Y aixis viatjava.

Però uns quants lladres estùpits, un dia que travessava un bosch varen atacarlo, y ben bé se'n haurian penedit si no haguessin sigut esmicolats per la formidable caravana.

Un altre lladre qu'era més espavilat, al saber la trista sòrt dels seus companys, se'n va anar a consultar a un sacerdot de Siva, de gran anomenada.

Aquest era un sabi que vivia sol en un forat d'una montanya, sense més companyia que uns quants morts; y per aixó y perque era vell de cos y d'ànima li deyan sabi.

El sant ermità va rebre al bandoler, el qual li va dir:

—En nom de Siva, el déu de la Mort a qui tu serveixes y jo també, digam què tinch de fer per'apoderarme dels tresors del més rich dels homes.

—El medi es ben senzill, fill meu,—li va respondre l'ermità sivaita.—Ves a trobarlo, però veshi desarmat y ab mansuetut perfecta, feste amich séu y fesli present d'aquest vel brillant pregantli que se'l posi, y dihentli qu'ell ha de darli la immortalitat, la vida eterna. Y res més.

—¿Y després?—va preguntar el lladre al veure'l vel lluhent y enterch que l'ermità li donava.

—Després aquest home serà teu. Aquest vel enlluhernador qu'ell pendrà per una llum, no es ni llum ni vel, sinó un nus escorredor. Quan se'l haurà posat, ja serà teu ell y tot lo séu, y ordenarà als séus servidors que t'entreguin tot lo que vulguis, en nom de la llum qu'ell creurà veure, y ademés que't defensin de tots els altres lladres y fins dels que no'n són. Y tothòm se prosternarà devant teu, y tu'ls manarás a tots.

—Y jo't sacrificaré tants homes com pugui, fente fer en nom de la llum del vel grans matansas y carnicerias al engròs — respongué'l lladre.

Y efectivament, tot va succehir tal com el sant ermità de Siva havia dit. Y el gran rich fins ne va estar content d'ésser subjugat pel lladre-murri, y tots els séus també.

Aquell vel enlluhernador, que tots cregueren llum y que sols era nus escorredor, se deya FE, y ha conservat tota sa eficacia fins a nostres dias.

POMPEYUS GENER

EL CAPTAYRE

Mireulo: revellit, grisa la barba,
ab el bastó nusós sempre a la mà,
espellifat y brut, sens nort ni guía,
el captayre camina sens parar.
Sos ulls enterbolits, cansats, vidrosos,
li mostran un paisatge sempre igual,
un camí ple de pòls que may s'acaba
y un geni que li signa: «Avant, avant!...»
Per ell no hi ha tardors ni primaveras,
per ell no hi hà bon temps quan riu el maig;
més qu'arbres, pel camí, qu'ombra li donguin,
hi troba alguna creu de tant en tant.
Que trista que li es la creu de terme,
recordantli la patria que deixà!
Mancat de forsas, a son peu s'atura,
s'assenta en els grahons mitj enrunats,
y els brassos de la creu apar li signin
el camí tot dihentli: «Avant, avant!..»
Y torna a caminar y els peus enfonsa
en la pòla que's remòu a son passar,
y enrera deix la creu, y al lluny ovira
els boyrósos perfils d'algún casal.
Hi arriba adalerat, demana almoyna,
n'hi donan.. o bé'l treuhen sens pietat...
Mes tot seguit el vent sembla parlarli:
«No t'aturis, captayre! Avant, avant...!»

TRINITAT CATASÚS Y CATASÚS

NOTAS BIBLIOGRAFICAS

EN ARMONÍA CON EL INFINITO, *per Rodolfo W. Trine.—Llibreria Parera. Barcelona. 1902.*

Es ben bé un llibre curiós per lo atrevit dels séus conceptes y afirmacions. Fonamentantse en la forsa de voluntat y en la ciencia telepàtica, en Waldo Trine ofereix a la Humanitat la plenitut de salut, riquesas y poder.

No's cregui el lector que aquests tres mots són simbòlichs, sinó al contrari: expressan pera l'autor lo qu'en si volen expressar. Pera convences no cal sinó fixarse en els exemples qu'en el curs del llibre's troban.

Sabiam que la forsa de voluntat era la verdadera reguladora dels individuus; que dintre de cada sér la forsa de voluntat lograva'l bé—això es, armonisava,—y quan mancava, mancava també l'armonia en els individuus y els allunyava del bé. Però en Waldo Trine, donant per adulta la naixenta ciencia telepàtica (ell tindrà'ls séus motius), dóna per sentat que nostra forsa de voluntat atràu o repeleix tot quant en el món es, y per lo tant, que tot consisteix en voler la salut, las riquesas y el poder pera tenirho.

No seré pas jo qui negui la telepatia, ans al contrari, crech en ella. Però la meva creensa no es pas absoluta. Es ciencia qu'està en periode d'observació, y de moment nó podèm fer sinó anar recullint datos pera veure de descubrir la més petita fracció de llèy qu'encara no s'ha trobat. Caminèm sobre indicis, no sobre certesas. Per lo mateix no puch negarla, y no puch dir qu'en Waldo Trine tingui per fonament de sa teoria una base falsa, ja que aquesta base pot molt bé ésser certa. Si verdaderament ho es, la teoria del escriptor inglés será també certa. No'ns cal sinó *voler* pera posar en moviment tots els sers que'ns voltan.

Es un llibre que mereix llegirse, si no per acabar quedant conformes ab l'autor, pera apèndrehi moltas cosas; que moltas ensenyansas són las que conté. Sobre tot, té'l do d'ésser sumament simpàtich. Descartant la part que té de misticisme revolucionari, es d'admirar en ell la serenitat d'esperit ab que l'autor dóna per fetas milloras socials qu'estèm molt lluny d'haver assolit.

Hi ha en el llibre grans erros. Per exemple: afirma l'autor que la malaltia es efecte de la tristor. Això es cert si al dir *la malaltia* no volèm dir la malaltia en general, sinó una de determinada, perque en general es la tristor l'efecte de la malaltia.

Afirma l'autor que l'optimisme es el Cel perque es la veritat, y el pessimisme l'Infern perque es la mentida. Aquest erro provè de que l'autor parla colocat en la societat ideal, perque si parlés desde la societat present, afirmaria que'l pessimisme es la veritat ab sols observar còm van las cosas y còm no hi ha altres optimistas que'ls benehits.

Com aquests erros n'hi ha molts, producte del entusiasme del autor per la tesis que's proposa, la quina, sigui dit, es hermosissima, ja que's tracta del bé de la Humanitat.

La forma en qu'està redactat aquest llibre de filosofia (ab exemples de lo que li ha passat a una senyora de tal banda y a un vehí de tal encontrada: casos aislats que no comprench còm poden ésser la base de tota una teoria) recorda'ls manuals d'hidroterapia del Dr. Kneipp.

La traducció està admirablement feta per en Frederich Climent, qui mereix alabansas, ja que no estèm avesats en aquesta terra a trevalls semblants. També las mereix l'editor senyor Parera, per donarnos a coneixe aquestas obras estrangeras que bé sab ell que pel sol fet d'ésser de filosofia's venen poch y's llegeixen menys. Aquest desinterès l'honra com a ciutadà al desprestigiarlo com a comerciant. Si jo li hagués de donar un consell a cau d'orella, que no'm sentissin els lectors no fos que's pensessin que claudico, li diria: «¿Que no coneix el pais que trepitjèm? Creguim a mi, exploti als traductors y dongui al públich obras ab sang y fetge, y de vostè será'l món...»

Però sens dubte'l senyor Parera, que ha llegit el llibre d'en Waldo Trine, está convensut de que ab sa sola forsa de voluntat imposará al públich aquestas obras instructivas...

Tant de bo fos aixis. Endevant.

F. PUJULÁ Y VALLÈS

PASSANT LA MUGA

En Miqueló era'l carreter més brau que feya'l tragi de Rosas a Figueras. Però aquella tarda, quan entrà a beure'l cinch al hostal de Castelló, els companys séus qu'enrondavan una taula despintada y bruta, bevent y jugant al burro, no pogueren menys que distreures del jòch un moment y mirársel ab estranyesa.

—Reconxo, Miqueló!—va dirli un d'ells.—¿Ahónt vas ab aquest temps?—

—A Rosas.

—Llamp me parteixi pel mitj! ¿No'sabs que la Muga va de gom a gom?

—Y bé, si que ho sè!

—¿Y t'hi arriscas?

—Si: tinch d'anar a Rosas de tota manera.

—Conxo! Pas que hi anés jo!—feu un altre carreter, tot llensant sobre la taula'l rey de bastos.

En Miqueló, després d'haver pagat y begut d'un trago l'ayguardent d'un vaset, agafà'l canti de terra negra de sobre'l taulell y glopejà un xiquet d'aygua, qu'engolí després. Ab la punta de la llengua resseguí sos llabis molsuts y vermells pera recullirse'l xiquet d'ayguardent qu'encara hi restés, se fregà ab la mànega de la brusa, y eixí del hostal.

—Ten compte, Miqueló—li feren tots.—Mira que no passaràs la Muga!—

Mes ell, per tota resposta, encengué un caliquenyo, escupí de costat, se ficà dintre'l carro y pegà fuhetada al animal, qu'emprengué'l trot desseguida fent dringar els esquellerinchs del collar.

—

En Miqueló, desde dintre'l carro, embolicat ab el tapabocas, mirava la planta del *Valent*, que a grans gambadas avansava per la carretera. Si n'estava de cofoy ab aquell animal que aixís que's sentia xiular el fuhet vora las orellas, ¡ah, fillets de Déu! allò era volar, no correl Y en quant a fort, en Miqueló jugava sempre doble contra senzill que cap més animal tenia la resistencia del séu. Prou que ho sabian els altres carreters.

Y joyós al considerar las bonas qualitats de sa bestia, en Miqueló no s'adonava de que la pluja queya a samaladas. El cel era gris, quasi negre; el vent, fort y fret, rebatia ab forsa la pluja y trencava'ls branquillons dels arbres de la carretera, quins sots, plens d'aygua, feyan sotraquejar el carro y esquitxar las rodas. El cavall xipollejava en aquells bassiots d'aygua fangosa.

Cap carro's veya fòra'l d'en Miqueló, ab el toldo mullat y las rodas enfangadas fins als botons. Y el *Valent*, ab el pèl moll y enclatxat sobre la pell, tot llustrós per la mullena, treyent fum pels narins, feya via a grans gambadas per la deserta carretera.

Un soroll esmortuhit y llunyà, que anava fentse més perceptible a mida que'l carro avansava, distragué a n'en Miqueló de sas caborias. Era una fressa semblanta al rugit d'una fera, una fressa com d'aygua tumultuosa que s'estimbés, que's barrejava ab el xiu-xiu de la que queya dels núvols sobre la immensa plana, embolcallantho tot com un vel espès, amagant com la boyra'ls objectes llunyans.

Y la fressa feréstega de l'aygua s'acostava a mida que'l *Valent* avensava cap a la Muga.

Al ovirarla d'un tros lluny, com una cinta ampla... molt ampla, digué en Miqueló:

—Rellamp! Ja passa grossa, però encara no s'ha emportat el pont de fusta, y el meu cavall es valent. Ja passarém, ja!... Oixque!—

Y pegà una fuhetada prop las orellas del *Valent*, que las dressà ensemps que donava cop de coll y emprenia aquell trotet constant y regular que tant el distingia.

Arribaren a la Muga. L'aygua, roja y escumosa, rebotia ab forsa contra las pilastras de pedra del pont de fusta per hont passan els peatons. Allí la fressa era terrible. L'aygua arrosegava branquillons y arbres petits en sa corrent potenta, y per las voras del riu formava petitas y silenciosas onadas.

A n'en Miqueló l'impressionà la vista d'aquell cabal d'aygua; estrebejà las regnas del *Valent* aixís que aquest comensà a xipollejar per la vora, y, treyentse la gorra y gratantse'l cap, arrugà'l front y semblà vacilar. Mes, com si un cordill l'estirés de cop, feu una ganyota de despreci, etjegà un ¡arri! que feu commoure al animal, y, decidit del tot, feu entrar cavall y carro al riu.

—

Ja havian salvat la petita corrent de las voras; mes al arribar al mitj, la corrent era irresistible; l'aygua, en onadas escumosas, saltironejava bojalment, arrossegant el pedruscall del sòl y braholant ab fressa esferehidora. El *Valent* s'espantà, volgué tornar enrera, fugir d'aquella corrent que li feya perdre'l sòl arrossegantlo riu avall. Mes en Miqueló no parava de cridar «Arri, *Valent!* Arri, *Valent!*», y el fuhet xiulava constantment vora las orellas del cavall, que alsava'l cap y las potas devanteras, mitj ofegat per l'aygua que li entrava pels narins.

La Muga anava pujant; l'aygua escumosa y bruta d'argila ja tapava'l ventre del cavall, que ab prou feyna soportava la esbranzida; y en Miqueló, desesperat, en l'horror d'aquella situació, no feya més que garrotejar a la pobra bestia.

El llevant seguia apilonant núvols negres y tempestuosos que descarregavan xàfechs sense parar; el riu pujava més y més, y el *Valent*, marejat pel soroll de l'aygua y per la

pluja que botia sobre son cap, defallia per moments sense que poguessin animarlo'ls crits desesperats y els renechs d'en Miqueló, ni las fuhetadas que li ventava.

—Vatua Déu! Camina, reconsagrat! Mal llamp te partis las camas! Camina, conxo!—

Y en Miqueló posat de peus sobre las baranas del carro, agafat ab la mà esquerra al toldo xop, bastonejava ab la dreta al cavall, estrenyent las dents, foll de desesperació al veure que'l *Valent*, per cops de coll que dava, no conseguia avansar un pas.

Llavors en Miqueló volgué demanar auxili; y cridà... y res: ningú l'ohia. Sentí que una suhor freda li corria per tot el cos, que un vel se li posava devant de la vista y que defallian sas forsas.

El riu havia pujat tant, que l'aygua tapava ja'l dors del animal. Sols li eixia el cap ab els narins molt badats, ab els ulls desaforadament oberts... Y bregava desesperat ab sas potas devanteras, per fugir, per no ofegarse...

De sobte, un tronch d'arbre que baixava s'atravessà ab el carro, que's tambalejà primer, y després, a las embestidas d'altres tronchs y al impuls de la corrent, feu una tombarella complerta. Llavors en Miqueló llensà un crit esgarrifós. Se vegé colgat d'aygua, sota'l toldo, embolicats sos peus ab el tapabocas y ab las regnas del animal, que forsejava per rompre'ls tirants que'l tenian subjecte al carro.

Sobre'l riu, del carro no se'n veya res, notantse sols un remoli d'aygua que s'agitava sense parar, escúmosa y argilenca. Era en Miqueló, que lluytava. El *Valent* no: restava quiet sobre'l llit del riu.

Lluytava en Miqueló, forsejava ab sas darreras forsas; de tant en tant treya'l cap, volia tornar a cridar, y se li omplia la gorja d'aquella aygua bruta que l'ofegava. Quan pogué, per fi, eixir del tot sobre l'aygua, no tingué ja gota de forsa pera lluytar ab la corrent que se'l emportava riu avall, entre aquellas onadas que corrian bojalment.

Fadigat, horroritzat, sentint la mort propera, una gran laxitut li invadí brassos y camas, perdé'l món de vista, li semblà que baixava molt a fons, sense trobar may sòl... y sentí encara, com una remor llunyana, la fressa feréstega del riu, que creixia, creixia...

—

S'acostava la nit, negra y tempestuosa. El llevant bufava fort y la pluja queya a samaladas.

En un revolt del riu desert y fosch, aturat per las brancas d'unas alzinas, de las que l'aygua'n cubria mitja soca, hi havia'l cadavre d'un home: era el d'en Miqueló. Sa brusa, destrossada, enganxada a una branca, el retenia, y l'aygua'l masegava empenyentlo riu avall.

JOAQUÍM PLA

NOVAS

Es tal el garbuix de noticias que's publican de la guerra rus-japonesa, són tantas y tan contradictorias las *mentidas* que'ns arriban sobre accions suposadas o certas, que desistim de dirne res. Arreu, en las pissarras que'ls diaris exposan a la curiositat dels vianants, y en las llistas de las casas de banca, s'hi llegeixen malas novas, relativas a sangnants combats o al pànich bursàtil que tant s'ha estés aquests dias. Avuy se'ns fa saber que un comandant de barco rus, no volent sobreviure a sa derrota, s'ha suicidat enfonsantse ab són vaixell; demà se'ns nega aytal acte que la miseria humana havia calificat d'heroich; demà passat se dóna com a segura la conflagració europea... Y en tant, veyèm a las grans potencias tranquilas mantenint la neutralitat acordada, mentres que, pera mantenir aqueixa neutralitat, els estats febles s'inquietan, movilisan tropas y las envian a llurs possessions, no fos cas qu'en ellas se prenguessin cap llibertat els barcos russos o japonesos. Fusells d'infanteria contra canons d'acorassats!... Realment el paper que desempenyan y la situació en que's troban els estats febles, no té res d'ayrós ni de satisfactori.

Y per lo que toca al Estat espanyol, encara pitjor que pitjor, sobre tot després de las colissions sangnantas ocorregudas a Madrid entre'ls republicans y la policia, originadas com sempre per la política de pandillatge que fa d'Espanya un etern país de moros, o sia una gran *tierra de conquista* com diuhen els castellans. May haviam vist una falta de patriotisme tan gran com la que suposa l'actual aixelabrada campanya parlamentaria en una gent tan *patriota* com volen ésser els republicans unitaris. May tampoch haviam vist en en Maura tan poca tàctica, donchs ell que tantas vegadas ha dat probas de coneixe als republicans, ell que sab que no són capassos de fer cosas més grans que las bullangas qu'estàn fent, ell, repetim, estava en condicions de preveure y d'evitar

l'actual conflicte, tan desagradable a la gent d'ordre que forman en el séu partit.

La immunitat parlamentaria ja no existeix, per lo que's veu; y naturalment, en Lerroux no se'n sab avenir y encarrega als *correligionarios* que vagin a victorejar la república al Congrés, però que hi vagin armats. Si al carrer han rebut, no es cas que rebin també allá dintre. Aixis ho diu, però en el seu fur intern prou n'está convensut de que'l séu *pueblo* ha rebut sempre y... sempre rebrá.

—

L'associació «Catalunya y Avant» celebrá'l darrer dissapte la vetllada inaugural de las tascas d'enguany, presidint l'acte'l senyor Company, que cedí el lloch al president de la *Unió Catalanista* senyor Martí y Julià.

Després de breus paraulas del senyor Company anunciant una serie de vetlladas de propaganda catalanista, parlá l'obrer senyor Llorens en nom del «Centre Catalunya» de Sant Martí de Provensals, defensant als catalanistas del titllat de separatisme que se'ls hi aplica, combatent el militarisme, base de tantas tiranías com esclavitzan al individuu, y rebutjant els calificatius de clerical y d'anticlerical, impropis de nostra causa. Examiná las Bases de Manresa, dihent que l'autonomisme es un moviment social en que hi cristallisa la llibertat. Ademés, feu varias consideracions sobre'l fet histórich de la unió voluntaria de Catalunya ab Castella, unió que aquesta última convertí en forsosa; y acabá recomanant a tots els fill de Catalunya que trevallin plegats per la llibertat d'ella, sian las que's vulguin las ideas de cada hu.

El senyor Tona Xiberta, de «Catalunya Federal», digué que'l sistema autonómich es l'únich que pot redimir a tots els pobles, remarcant que'ls autonomistas catalans no som exclusivistas y desitjém que las altras regions espanyolas prenguin exemple de nosaltres pera son bé, emmirallantse en nostra conducta. Se fixá en el renaixement comercial, literari y politich de la Catalunya moderna, y digué que ha d'ésser missió nostra la de sembrar la llevor de la tolerancia, qu'es la virtut característica dels pobles lliures, la que adornava als catalans de las mellors épocas, y, per tant, l'antitesis de la política forastera y regressiva que ara patim, introduhida pels que sols predican, y ben sovint ab mala fe, odis religiosos y de classes. Finalment tingué frases entusiastas pera «Catalunya y Avant», quin lema aplicá als nostres ideals.

El doctor Martí y Julià digué que avans que tot ens cal als autonomistas observar en nosaltres mateixos y veure si estém lliures dels defectes qu'en altres critiquém y que són el més gran obstacle pera la realisació dels fins que perseguim. Fixantse en l'individualisme, digué que l'ver individualisme catalá es sociable, mentres que'l que's manifesta en l'actualitat es sovint esquerp, egoista y sectari. No es, donchs, l'individualisme que domina en els pobles avensats, perque es un individualisme que fa que nostra causa tingui molt carácter politich en detriment del carácter social que déu tenir si ha de fer la felicitat del nostre poble. Es menester, donchs, respectar el modo d'ésser y de pensar individuals, y unificarnos tots en lo que's refereix a l'autonomia de la nostra patria, ja que un conjunt armónich de pensars diferents es lo que fa més vital a una nacionalitat. Hem de predicar, donchs, y practicar aquestas virtuts en nostres actes de propaganda. Evitém las lluytas desaforadas pera imposar nostre particular sentir, perque aixó porta a la mort y nosaltres volém la vida.

El doctor Martí y Julià fou aplaudidissim, com també ho havian sigut els anteriors oradors que prengueren part en tan important vetllada, a la que assistí un públich nombrós que omplia per complert el local.

—

Altre acte important fou el que celebrá'l mateix dissapte'l «Centre Autonomista de dependents del Comers y de la Industria» ab motiu de inaugurar el séu nou estatge y en preparació de la pròxima obertura de las Escolas Mercantils Catalanas.

Obert l'acte pel president n'Alfret Bertrán, prengué la paraula n'Amadeu Punsada, que donà lectura a un trevall explicatiu dels alts móvils que té'l Centre al fundar las ditas escolas y al proposarse ademés, com se proposa, establir una Germandat.

En Martinez y Seriñá feu remarcar la necessitat que hi ha d'instruhir al poble, tota vegada que nosaltres no volém, com els jacobins espanyols, que'ns segueixi per patriotisme, sinó per convicció. Cità diferents exemples históricos pera demostrarque sols las ideas operan els grans cambis en els pobles, essent fillas de las ideas fins las revolucions armadas. Recomaná la unió de tots, conservadors y avensats, pera fernos forts devant dels graves successos que tal volta són més aprop de lo que'ns pensém.

En Francesch Puig se fixá en el contrast que Catalunya ofereix si se la compara ab las demés regions del Estat espanyol. En aquestas tot es atuhiment e inercia: aquí tot són senyals de resurrecció y de vida nova y feconda. Aixó no vol dir que ja siguém dignes de l'autonomia, donchs hem de volerla guanyada per nostre propi esfors, y no hem d'admétrela si ens la donan feta'ls politichs madrilenys que no fan més qu'empeltarnos sos vicis y que malament podrian regenerarnos del tot quan son incapassos de regenerarse ells mateixos. Pera conseguir la total y necessaria educació del poble, qu'es lo que'ns cal pera lograr l'autonomia, devém tots y cada un educarnos eco-

nòmicament tot educant alhora la pensa, el cor y la voluntat. Aixís nostra patria, rica y plena, podrà afrontar la escomesa dels enemichs, que per grossos que sian, sempre'ls trobarà com els hùngars trobavan als prussians que'ls invadian: molt alts, molt corpulents, però buyts de dintre.

Nostre company en Trinitat Monegal tingué frases d'elogi per l'obra altruista que'l Centre ve realisant, obra basada en l'autonomia individual y en la ensenyansa voluntaria. Ab tal motiu combaté la ensenyansa obligatoria y remarcà que, havent sigut en totas èpocas la educació comercial e industrial base de benestar y civisme a Catalunya, el Centre no feya altra cosa que voler continuar las planas brillants de la historia catalana. Encomià las lluytas de la inteligencia, el comers y la industria, per sobre de las lluytas armadas.

El president senyor Bertràn donà mercès a tots els que ab sa presencia havian contribuhit a que tingués lluhiment l'acte, y's clogué aquest entre grans aplaudiments del pùblich, qu'era molt nombrós y que repetidas voltas havia manifestat son agrado y entusiasme durant els brillants parlaments dels oradors.

—

L'associació catalanista «Gent Nova», de Badalona, celebrà'l diumenge a la tarda la festa inaugural de son nou estatge social, prenenthi part en son comensament las senyoretas Renòm y Amigó, germanas Agna y Josefina Sampere, y senyors Roget y Casas, executant las primeras l'himne *La nostra bandera*, un fragment de *La Bohême*, *Cansó hùngara* y *Marxa heroica*, y recitant els segons las poesias *Sagramental* y *La Sembra*, mereixent tots molts aplaudiments y essent obsequiadas las senyoretas ab toyas de flors.

Després d'aquesta part literari-musical, comensà la de propaganda catalanista, usant de la paraula'l senyor Llorens, del «Centre Catalunya» de Sant Martí, qui mostrà sa satisfacció al veure l'interès ab que es vist el moviment catalanista per las dònas, las quals abundavan extraordinariament entre la concorrencia. Feu veure las excelencias del sistema autonòmich estenentse en patriòticas consideracions.

Seguidament parlà el senyor Bonhome, dolentse de que no tots els catalans hagin respost encara a la crida feta pels propagandistas de nostras doctrinas, y manifestà sa confiansa de que ab l'esfors de tots obtindrèm l'autonomia desitjada, recomanant que no'ns dolguin sacrificis pera lograrla.

Després d'un intermedi literari-musical en que hi prengueren part la senyoreta Sampere y els senyors Pujadas, Sabater, Casals y Font y Rodó, feu us de la paraula nostre company de redacció en Trinitat Monegal, qui recordà als badalonins la campanya de propaganda autonomista realisada ara fa un any en aquella població per ell y altres companys, y's felicità de veure que ha germinat la llevor sembrada. Exhortà a las dònas a que fossin catalanistas no ja sols per sentiment, sinó per convicció y fins per egoisme, perque Catalunya en tot temps ha demostrat sa cultura considerant a la dòna més qu'en altres paisos, y especialment en las èpocas en que nostra patria gosava de complerta llibertat essent senyora y majora de si mateixa y de sos interessos.

El doctor Martí y Julià, president de la *Unió Catalanista*, digué que son esperit s'esplayava en actes com aquell, en que no era necessari convence a ningú sinó sols emetre'ls propis sentiments: més que més quan als propagandistas de nostra causa'ls es nenessari tenir sempre l'esperit en tensió y lluytar contra'ls obstacles que'ls oposan els enemichs de la llibertat de nostra terra. Digué que la dòna catalana té obligació de coneixe'l Catalanisme é interessarshi, donchs ella pot contribuhir a evitar la desnaturalisació dels catalans, causa principal del decahiment de Catalunya. Els moviments nacionalistas no són com els dels partits politichs, que ab la dòna no hi comptan pera res: als moviments nacionalistas, complexes y vitals com són, els hi cal que l'esperit de la dòna's marqui també en la vida social. Remarcà que la falsa politica porta la desventura a las llars, traduhintse en funestas ambicions y guerras, mentres que'l nacionalisme es felicitat y es vida. El doctor Martí y Julià posà fi a son discurs ab un poètich y sentit periode, y seguidament donà l'acte per conclòs, tocant la senyoreta Sampere l'himne *Els Segadors*, que chorejà'l pùblich posat de peu dret.

Hi hagué grans aplaudiments pera tots, resultant la festa lluhidissima.

—

Ha entrat a formar part de la redacció de JOVENTUT nostre estimat amich el conegut escriptor y ferm propagandista de nostras doctrinas Arnau Martinez y Seriñá.

—

L'«Associació Wagneriana» celebrà la nit del 17 del present mes una vetllada literari-musical dedicada al gran mestre del piano Frederich Chopin. Comensà la vetllada el literat J. M. Roviralta, llegint un poètich trevall en el qual s'estudia la personalitat de Chopin com home y com músich. Després el mestre Enrich Granados executà un escullidissim programa, dedicat, naturalment, a Chopin. Ab els *Nocturns*, *Mazurkas*, *Walsos*, *Polonesas*, la *Balada* (op. 47) y el *Preludi* en *re bemol*, en Granados feu prodigis d'execució y d'interpretació, demostrant alhora

que's un gran pianista y un gran intèrprete de Chopin, qual música sent ab extraordinaria intensitat, en tots sos variats aspectes.

Altre concert tingué lloch en la mateixa «Associació» la nit del 21, executantse pels senyors Domènech Espanyol (piano), Munner (violí) y Dini (violoncel), el *Segon Trío en sol major*, las *Variacions en mi bemol major* y el *Primer Trío en mi bemol menor*, de Beethoven. Els tres concertistas foren molt aplaudits per la justesa y bon gust ab que interpretaren las esmentadas obras del colós de la música simfònica.

Pera la quaresma actual, l'«Associació Wagneriana», a més de las sessions ordinarias en las quals s'estudiarà'l drama lírich *Louise* de Charpentier y tindrà lloch l'audició complerta de *L'Holandès Errant*, ha preparat una audició de l'òpera inèdita *Bruniselda*, del mestre Morera; una conferencia de l'Adrià Gual sobre *L'Art escènich y el Drama wagnerià*, y notabilissims concerts dedicats a Beethoven y Schubert. En tots aquests concerts hi pendrà part el nou director artístich de l'«Associació» senyor Domènech Espanyol.

Felicitèm a la «Wagneriana» pel fort impuls que ha pres de poch temps ensá.

—

L'«Orfeó Català» desitjant el desenrotllament de la música de nostra terra, ha instituhit la *Festa de la Música Catalana*, en qual acte's repartirán els premis als que'n siguin guanyadors en el concurs que al efecte's celebrará.

S'han ofert nou premis pera las composicions que's presentin al concurs, que han d'ésser rigorosament inèditas y pèra veus solas, han de tenir lletra catalana y deuhen enviarse al «Orfeó Català», plassa de Sant Just, 4, a nom d'en Lluis Millet. Terme d'admissió, fins per tot el dia 15 d'abril. Forman el jurat els mestres Pedrell, Garcia Robles, Nicolau, Daniel y Millet.

Esperèm quel's músichs catalans procuraràn donar a la benemèrita festa tot l'esplendor possible. Pera detalls pot consultarse'l cartell que l'«Orfeó Català» ha posat en circulació.

També ha obert l'esmentat «Orfeó» un *Concurs de Capsaleras pera Cartells*, ab el fi de premiar un projecte de capsalera artística destinada a ornar els cartells anunciadors de la Festa de la Música Catalana, de sos concerts y altres impresos, adjudicantse un premi de 500 pessetas y un accéssit de 200, sens perjudici d'adjudicarne d'altres, si el jurat aixís ho creu convenient. El jurat es constituhit pels senyors Joseph Masriera, Joan Llimona, Lluis Graner, Raymond Casellas y Joaquim Cabot y Rovira.

—

La setmana passada aparegueren varias erradas de caixa en l'article *Quelcòm sobre la revisió*, essent la més important la que altera'l nom del autor, el qual s'anomena *R. Plá y Armengol*, y no A. Pla y Armengol com sortí imprès. Las demés erradas són de importancia relativa, y creyèm que, a pesar d'ellas, els lectors ab son bon sentit s'hauràn fet just càrrech dels conceptes emesos per l'autor.

—

Publicacions rebudas:

El cant del Cigne, per Lleó Tolstoy, traducció catalana d'en Antoni Campmany y Ayné. Ab aquesta noveleta del gran escriptor rus acaba d'enriquir sa colecció la popular Biblioteca «Nova Catalunya». Preu, 1 ral.

Una excursión al Montseny, escrita per Vicente Clapera y Ribas, que al escriure'ls *sonoros* versos d'aquesta obra demostra tenir poca feyna y menos inspiració. Val 15 cèntims.

Almanach pera 1904. Bloch català ab triat text, publicat per la fábrica de llibres ratllats, sobres, enquadernacions, imprenta y litografia, que té son hostatge a la plassa Real y carrer de Tres llits, 2.

Fidel Giró impressor, carrer de Valencia, 233.

TAPAS

pera la enquadernació de JOVENTUT

Els suscriptors y lectors que conservin complerta la colecció dels números publicats durant l'any 1903, poden remétrela a aquesta Administració, que s'encarrega de ferla enquadernar pel preu de 3 PESSETAS, ab las artísticas tapas expressament confeccionadas pera'l volúm IV de JOVENTUT.

Las tapas soltas se facilitan al preu de 2'50 PESSETAS.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els trevalls se publican baix la exclusiva responsabilitat de sos autors.

No s'admeten els que no sían inèdits.

No's tornan els originals.

Se donará compte de las obras rebudas en aquesta redacció, y de las qu'ho mereixin se'n farà crítica.

Preus de suscripció:

CATALUNYA:	Un any.	8	Pessetas.
»	Mitj any.	4'50	»
»	Trimestre.	2'25	»
ALTRAS REGIONS D'ESPANYA:			
	Un any.	9	»
ESTRANGER:	Un any.	10	Franchs.
Número corrent.		20	Cèntims.
» atrassat, ab folletins. . . .		40	»
» » sense folletins. . .		25	»

El número corrent no's ven sense folletins.